

JAARVERSLAG 2017 & JAARPLAN 2018

Jaarverslag 2017 & Jaarplan 2018 - RIS 299429

Colofon

Rekenkamer Den Haag

Leden

Watze de Boer (voorzitter)

Pauline Reeuwijk (lid en plaatsvervangend voorzitter)

Wicher Schönau (lid)

Medewerkers stafbureau

Arjan Wiggers (secretaris)

Thijs Bosma (senior onderzoeker)

Floryt van Wesel (senior onderzoeker), vanaf 1 augustus 2017

Rutger Smit (onderzoeker)

Coen Eisma (onderzoeker)

Leonie van der Plas (medewerker onderzoek en communicatie), tot 1 februari 2018

Mylena Willemsen (senior managementassistent), vanaf 1 maart 2018

Contactgegevens

Rekenkamer Den Haag

Postbus 19157

2500 CD Den Haag

T: 070 353 2048

Bezoekadres

Stadhuis Gemeente Den Haag

Spui 70

2511 BT Den Haag

Datum

30 maart 2018

Fotografie

Foto omslag: Nationale beeldbank / Swiers

Ontwerp

Studio Buffalo

Fenêtre BV

Copyright

De informatie, inclusief beeldmerken, logo's en fotomateriaal zijn wettelijk beschermd. Niets uit de teksten of grafische voorstellingen uit het jaarverslag van Rekenkamer Den Haag mag zonder schriftelijke toestemming van Rekenkamer Den Haag worden verspreid en/ of verveelvoudigd. Gebruik van de informatie voor persoonlijke doeleinden is toegestaan. Citeren is alleen toegestaan met bronvermelding.

VOORWOORD

2017 was niet alleen een jaar van onderzoek; wij hebben het afgelopen jaar een aanvang gemaakt met het uitvoeren van een zelfevaluatie. Dit vooruitlopend op een visitatie van onze rekenkamer door een commissie op basis van het mede door ons ondertekende kwaliteitshandvest voor rekenkamers. De zelfevaluatie bestaat uit een evaluatie van het onderzoeksproces door ons uitgevoerd en een evaluatie van de rekenkamer en de effecten van onze onderzoeken uitgevoerd door een extern bureau. In de later dit jaar te verwachten visitatie zal de focus vooral gericht zijn op onze onderzoeksproducten en de doorwerking hiervan. In het tweede kwartaal van dit jaar zullen wij de raad op de hoogte stellen van de uitkomsten van de zelfevaluatie en welke lessen wij hieruit trekken.

Het afgelopen jaar hebben wij de eerste tranche van onze budgetuitbreiding mogen ontvangen. Hierdoor waren wij in staat om onze staf te versterken met de komst van Dr. Floryt van Wesel per 1 augustus 2017. Op dit moment werken wij hard aan de verdere uitbreiding van onze staf met een junior onderzoeker. Naar verwachting zal deze op korte termijn worden aangesteld.

Wat wij in 2017 hebben gedaan, wat daarmee is bereikt en wat dit heeft gekost leest u in het eerste deel 'Jaarverslag 2017' van dit document.

Onze concrete voornemens voor het komende jaar leest u in het tweede deel 'jaarplan 2018' van dit document.

Tot slot aan allen die binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook daar buiten werkzaam zijn, een woord van dank voor hun bereidwillige medewerking, zonder welke ons werk niet mogelijk zou zijn geweest.

Watze de Boer

Voorzitter

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
1. Jaarverslag 2017	5
1.1 Wat hebben we gedaan en bereikt?	5
1.1.1 Onderzoek toegang tot maatschappelijke ondersteuning	6
1.1.2 Vervolgonderzoek subsidies	7
1.1.3 Onderzoek Maatschappelijke opvang	7
1.1.4 Onderzoek Economisch beleid	8
1.1.5 Onderzoek Afvalbeleid	9
1.1.6 Toezicht Gemeentelijke Accountantsdienst (WTA)	9
1.1.7 Oriëntatie en onderzoek Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum	10
1.1.8 Oriëntatie Burgerparticipatie	10
1.1.9 Oriëntatie Aardwarmtecentrale en duurzame warmtevoorziening	10
1.1.10 Seminar over Open & big data	11
1.1.11 Vervolgonderzoek Sociale wijkzorgteams	11
1.1.12 Opvolging raadsbesluit verbonden partijen	12
1.2 Spreiding onderzoeksthema's	12
1.3 Activiteiten leden rekenkamer	13
1.4 Overige activiteiten	13
1.5 Zelfevaluatie Rekenkamer	13
1.6 Wat heeft het gekost?	14
2. Jaarplan 2018	16
2.1 Wat willen we bereiken?	16
2.2 Wat gaan we daarvoor doen?	19
2.2.1 Maatschappelijke opvang	19
2.2.2 Brief opvolging raadsbesluit vervolgonderzoek subsidies	20
2.2.3 Economisch beleid	20
2.2.4 Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC)	20
2.2.5 Afvalbeleid	20
2.2.6 Haagse Markttarieven	21
2.2.7 Onderwerp te bepalen door het stadspanel	21
2.2.8 Participatiewet	21
2.2.9 Oriëntatie Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)	22
2.3 Evaluatie van de rekenkamer	22
2.4 Wat gaat dat kosten?	23

1. JAARVERSLAG 2017

Inleiding

De Rekenkamer Den Haag brengt verslag uit van de activiteiten in 2017. Wij leggen hiermee verantwoording af over ons handelen en geven inzicht in de manier waarop we de door ons ter beschikking gestelde middelen hebben besteed. In de hierna volgende hoofdstukken zijn de activiteiten nader uitgewerkt, waarbij het volgende stramien wordt gevolgd:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat hebben we daarmee bereikt?
- Wat heeft het gekost?

1.1 Wat hebben we gedaan en bereikt?

In onderstaande tabel hebben wij de geplande en gerealiseerde activiteiten uit 2017 opgenomen. Na de tabel volgt een toelichting op de afzonderlijke onderwerpen.

Nr.	Product	Onderwerp	Planning Jaarplan 2017	Stand van zaken
1	Onderzoek Brief	Toegang tot maatschappelijke ondersteuning ('Over de drempel') Opvolging van het raadsbesluit toegang tot maatschappelijke ondersteuning	Publicatie 1e kwartaal 2017 Niet in het Jaarplan 2017	Gepubliceerd 24 februari 2017 (RIS 296318) Gepubliceerd 26 september 2017 (RIS 297917)
2	Onderzoek	Vervolgonderzoek subsidies ('Eerlijk delen')	Publicatie 2 ^e kw. 2017	Gepubliceerd 24 augustus 2017 (RIS 297663)
3	Onderzoek	Maatschappelijke opvang ('Van de straat')	Start 2 ^e kw. 2017 Publicatie 1 ^e kw. 2018	Onderzoeksopzet gepubliceerd 24 mei 2017 (RIS 297009) Onderzoek gepubliceerd 18 januari 2018 (RIS 298871)
4	Onderzoek	Economisch beleid	Start 2 ^e kw 2017 Publicatie 2 ^e kw. 2018	Onderzoeksopzet gepubliceerd 23 januari 2018 (RIS 298916) Planning publicatie onderzoek 3 ^e kw. 2018
5	Onderzoek	Afvalbeleid	Niet in het Jaarplan 2017	Onderzoeksopzet gepubliceerd 17 oktober 2017 (RIS 298145) Planning publicatie onderzoek 4 ^e kw. 2018
6	Onderzoek	Wet toezicht accountantsorganisaties	Publicatie 4 ^e kw. 2017.	Doorgeschoven naar 2019
7	Oriëntatie	Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC)	Afronding oriëntatie en eventueel start onderzoek in 2017	Onderzoeksopzet gepubliceerd 19 december 2017 (RIS 298781) Planning publicatie onderzoek 3 ^e kw. 2018
8	Oriëntatie	Burgerparticipatie	Uitvoering in 2 ^e kw. 2017	Afgerond in 3 ^e kw. 2017 Planning start onderzoek 2019

9	Oriëntatie	Haagse hitte/aardwarmte centrale en duurzame warmtevoorziening	Uitvoering in 3 ^e kw. 2017	Afgerond in 3 ^e kw. 2017 Planning start onderzoek 2019
10	Symposium	Open & big data	Symposium 1 ^e kw. 2017	Symposium gehouden op 20 maart 2017
	Verslag	Verslag van het symposium	-	Gepubliceerd 29 maart 2017
11	Brief	Vervolgonderzoek Sociale Wijkzorgteams	Niet in het Jaarplan 2017	Gepubliceerd 23 maart 2017 (RIS 296575)
12	Brief	Opvolging raadsbesluit verbonden partijen	Niet in het Jaarplan 2017	Gepubliceerd 22 augustus 2017 (RIS 297664)

Tabel 1 Stand van zaken geplande activiteiten uit het Jaarplan 2017

1.1.1 Onderzoek toegang tot maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we gedaan?

De maatschappelijke ondersteuning is één van de drie taken die met de decentralisaties per 1 januari 2015 overgedragen is aan gemeenten. Eerder onderzocht de rekenkamer de voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdzorg (juli 2014) en de voorwaarden voor een doeltreffend en doelmatig functioneren van Sociale wijkzorgteams ('Op eigen kracht', oktober 2015). In 2016 heeft de rekenkamer een onderzoek uitgevoerd naar de toegang tot maatschappelijke ondersteuning. Het onderzoek is op 24 februari gepubliceerd (RIS296318).

In navolging van het raadsbesluit dat naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer is genomen heeft de portefeuillehouder Stedelijke Economie, Zorg en Havens twee brieven naar de raad gestuurd over de uitvoering van het raadsbesluit. Hierop heeft de rekenkamer op 27 september 2017 een reactie aan de raad gezonden (RIS297917).

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer concludeerde dat de wijze waarop de gemeente invulling gaf aan de wettelijke en beleidsmatige vereisten en uitgangspunten voor de toegang tot maatschappelijke ondersteuning te weinig gericht was op doeltreffendheid en dat de gemeente hiermee onvoldoende rechtszekerheid en rechtsgelijkheid bood voor haar burgers. Op 13 april 2017 heeft de gemeenteraad een raadsbesluit genomen naar aanleiding van het rekenkameronderzoek 'Over de drempel', naar de toegang tot de maatschappelijke ondersteuning in Den Haag. Zes van de zeven aanbevelingen uit het rekenkamerrapport zijn in het raadsbesluit overgenomen. De aanbevelingen richten zich op het eenvoudiger maken van de toegang tot maatschappelijke ondersteuning voor mensen met behoefte aan ondersteuning en het verbeteren van het toegangsproces. Eén aanbeveling is via een amendement op het raadsvoorstel gedeeltelijk overgenomen. Daarnaast heeft de raad naar aanleiding van het rapport elf moties ten aanzien van de verdere verbetering van de uitvoering van de Wmo aangenomen.

De portefeuillehouder Stedelijke Economie, Zorg en Havens heeft in juni en september een brief naar de raad gestuurd over de uitvoering van het raadsbesluit. In de reactie van de rekenkamer (RIS297917) hierop die op 27 september 2017 aan de raad is gezonden, constateert de rekenkamer dat het college actief aan de slag is gegaan met het opvolgen van het besluit. De voorstellen van het college voor vernieuwingen in de

toegang bevatten maatregelen die de door de rekenkamer geconstateerde belemmeringen weg kunnen nemen. De doorvoering van de voorgestelde verbeteringen kost echter tijd, waardoor het op dat moment voor de rekenkamer niet mogelijk is te beoordelen in hoeverre de uitvoering hiervan tegemoet komt aan het (geamendeerde) raadsbesluit. De rekenkamer heeft het voornemen om na de volledige implementatie van de verbetermaatregelen een onderzoek te doen naar de opvolging van het raadsbesluit over de toegang tot maatschappelijke ondersteuning.

1.1.2 Vervolgonderzoek subsidies

Wat hebben we gedaan?

In februari 2016 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet gepubliceerd voor een vervolgonderzoek subsidies, in navolging van het rekenkameronderzoek naar subsidies dat in 2011 werd gepubliceerd ('Van uitgaven naar uitkomsten' RIS181562). De rekenkamer heeft met dit vervolgonderzoek opnieuw het door de gemeente gevoerde subsidiebeleid in kaart gebracht, waarbij zowel de opvolging ten aanzien van het raadsbesluit uit 2012 in beeld is gebracht als de actuele stand van zaken ten aanzien van een doeltreffende en doelmatige subsidieverstrekking is onderzocht. Het vervolgonderzoek 'Eerlijk delen' is op 24 augustus 2017 gepubliceerd (RIS297663).

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer concludeerde in haar vervolgonderzoek 'Eerlijk delen' dat de gemeente, met het verstrekken van subsidies, onvoldoende zicht heeft op het realiseren van maatschappelijke doelen en te weinig stuurt op een eerlijke verdeling van deze subsidies. Het raadsvoorstel waarin de zes aanbevelingen van de rekenkamer zijn overgenomen is op 29 november 2017 in de commissie Bestuur behandeld en op 14 december 2017 in ongewijzigde vorm door de raad aangenomen.

In de commissie Bestuur heeft de wethouder Financiën, Verkeer, Vervoer en Milieu toegezegd dat hij in maart 2018 met een nieuw beleidskader subsidies zal komen. In dit beleidskader zal hij ingaan op alle aanbevelingen van de rekenkamer die in het raadsvoorstel zijn opgenomen en waar hij de aanbevelingen niet overneemt, zal hij uitleggen waarom.

1.1.3 Onderzoek Maatschappelijke opvang

Wat hebben we gedaan?

De rekenkamers van de vier grote steden (G4) hebben in 2017 besloten een onderzoek uit te voeren naar de maatschappelijke opvang. Aanleiding hiervoor was de afronding van de uitvoering van een gezamenlijk plan van aanpak tegen dak- en thuisloosheid door de G4-gemeenten in 2014,¹ de introductie van de nieuwe Wmo in 2015 en de actuele signalen over achterblijvende doorstroom en de toename van het aantal daklozen in Nederland, ondanks de intensievere inzet in de jaren 2006 tot 2014. In het onderzoek is gekeken in hoeverre de gemeente passende hulp biedt aan daklozen die zich melden voor maatschappelijke opvang bij de gemeente. De conclusies en

¹ Tussen 2006 en 2014 voerden de G4-gemeenten een gezamenlijk plan van aanpak uit tegen dak- en thuisloosheid. Aanleiding voor deze aanpak was de problematiek rond dak- en thuislozen zoals die in het begin van het millennium in de vier grote steden zichtbaar was.

aanbevelingen van de Rekenkamer Den Haag zijn op 18 januari 2018 gepubliceerd in het rapport 'Van de straat' (RIS 298871). Nadat alle G4-rekenkamers het eigen onderzoek hebben gepubliceerd, in de loop van 2018, wordt nagegaan of het mogelijk is te komen tot een publicatie met een overkoepelende boodschap, waarbij inzicht wordt gegeven in onderling vergelijkbare kengetallen, bevindingen en best practices.

Wat hebben we bereikt?

Na behandeling in de commissie Samenleving op 1 februari 2018 is het raadsvoorstel op 15 februari 2018 behandeld door de raad. Zes van de acht aanbevelingen uit het rekenkamerrapport zijn in het raadsbesluit overgenomen. Eén aanbeveling om te onderzoeken hoe voorkomen kan worden dat de eigen bijdrage een belemmering vormt voor de doorstroming is via een amendement gewijzigd in het mogelijk maken om cliënten vrij te stellen van een eigen bijdrage. Eén aanbeveling om het CCP naast toeleiding en monitoring ook regie te laten voeren over individuele trajecten is gewijzigd in het besluit dat de gemeente eindverantwoordelijk wordt voor toeleiding, monitoring en regie van elk traject in de maatschappelijke opvang, met respect voor de zorginhoudelijke autonomie voor instellingen uit de maatschappelijke opvang. Daarnaast heeft de raad naar aanleiding van het rapport 16 moties aangenomen om de maatschappelijke opvang verder te verbeteren.

Op 9 februari 2018 geeft de wethouder van Stedelijke Economie, Zorg en Havens in een brief aan de gemeenteraad aan dat de aanbevelingen uit het rapport en het dictum van het raadsvoorstel goede handvatten bieden voor de verdere ontwikkeling van de maatschappelijke opvang (RIS 299090). Daarbij geeft de wethouder aan welke acties en maatregelen ingang zijn gezet of worden gezet. In navolging van het raadsbesluit geeft de wethouder daarnaast aan voor de zomer een inhoudelijk integraal plan gereed te hebben.

1.1.4 Onderzoek Economisch beleid

Wat hebben we gedaan?

Het thema economisch beleid is door de rekenkamer nog niet eerder onderzocht. Bovendien hebben veel raadsfracties in gesprekken met de rekenkamer ook al op dit thema, als mogelijk onderzoeksonderwerp, gewezen. Daarom is de rekenkamer in 2016 gestart met een oriëntatie naar het economisch beleid van de gemeente, welke is afgerond in de zomer van 2017. In het kader van deze oriëntatie heeft een stagiair van de Universiteit Leiden onder begeleiding van de rekenkamer een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de economische doelstelling van het college om gedurende de huidige collegeperiode 10.000 extra banen te creëren. De uitkomsten van dit verkennende onderzoek boden voor de rekenkamer aanknopingspunten om de kwaliteit van het huidige economische beleid nader te onderzoeken. Op 23 januari 2018 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet vastgesteld en toegezonden aan raad en college (RIS 298916).

Wat hebben we bereikt?

Het onderzoek is gestart en naar verwachting worden de resultaten van dit onderzoek in het derde kwartaal van 2018 gepubliceerd (zie verder paragraaf 2.2.3).

1.1.5 Onderzoek Afvalbeleid

Wat hebben we gedaan?

De aanleiding voor een onderzoek naar het gemeentelijk afvalbeleid vindt zijn oorsprong in het rekenkameronderzoek 'Moeite met afstand' (RIS289196, publicatie december 2015). In dit onderzoek naar de sturing op verbonden partijen door de gemeente Den Haag, heeft de rekenkamer in de gevalstudies o.a. onderzoek gedaan naar de sturing door de gemeente op de verbonden partij Haagse Milieu Service NV (HMS). Deze verbonden partij is (o.a.) verantwoordelijk voor de inzameling, de overslag en het transport van afval(stromen) binnen Den Haag. Een belangrijke vraag die bij het onderzoek aan de orde was, is in hoeverre de verbonden partij de door de gemeente gestelde doelen realiseert. Het voerde destijds voor de rekenkamer te ver om in een onderzoek naar verbonden partijen deze casus voor de raad verder uit te diepen en te verbreden. Immers HMS vormt slechts een – zij het niet onbelangrijk – onderdeel van het gemeentelijk afvalstoffenbeleid. De bevindingen uit het rekenkameronderzoek 'Moeite met afstand' in combinatie met het feit dat (de resultaten van) het afvalbeleid frequent in de aandacht van de raad staan, waren voor de rekenkamer aanleiding om onderzoek te doen naar het afvalbeleid van de gemeente. Op 17 oktober 2017 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet vastgesteld en toegezonden aan raad en college (RIS 298145).

Wat hebben we bereikt?

Het onderzoek is gestart en de resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting in het vierde kwartaal van 2018 gepubliceerd (zie verder paragraaf 2.2.5).

1.1.6 Toezicht Gemeentelijke Accountantsdienst (Wet toezicht accountantsorganisaties)

Wat hebben we gedaan?

De Rekenkamer Den Haag heeft op grond van de Gemeentewet en de Wet toezicht accountantsorganisaties (WTA) de taak toezicht uit te oefenen op de Gemeentelijke Accountantsdienst (GAD). Deze doorlopende toezichtstaak is verbonden aan de wettelijke controletaken van de accountant, bijvoorbeeld de controle van de concernjaarrekeningen. Het toezicht is gericht op de kwaliteitsbeheersing bij uitvoering van deze wettelijke taken. Het vorige WTA onderzoek werd door de rekenkamer uitgevoerd in 2014 en richtte zich op het voldoen aan relevante wet- en regelgeving. De rekenkamer was voornemens om in 2017 een volgend periodiek onderzoek uit te voeren. Vanwege prioriteiten op andere onderzoeken is dit onderzoek uitgesteld.

Naast het toezicht door de rekenkamer wordt de GAD periodiek extern getoetst door de Samenwerking Kwaliteitsonderzoek Overheidsauditors (KOA). Het KOA toetst het kwaliteitssysteem en de werkzaamheden van de GAD. Het KOA richt zich bij de toetsing zowel op de (werkzaamheden van) de register accountants, de IT-auditors als de Operational auditors. Deze periodieke externe toetsing vindt voor de GAD in 2018 plaats.

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer heeft in 2017 geen onderzoek uitgevoerd en zal, vanwege prioriteiten op andere onderzoeken en de genoemde toetsing door het KOA in 2018, naar verwachting in 2019 een nieuw Wta-onderzoek uitvoeren.

1.1.7 Oriëntatie en onderzoek Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum

Wat hebben we gedaan?

Sinds 2016 voerde de rekenkamer een oriëntatie uit naar de exploitatie van het Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC). De oriëntatie richtte zich op de toekomstige bedrijfsvoering van het Cultuurcentrum door de stichting Dans en Muziekcentrum (DMC). Deze oriëntatie liep ook in 2017 door, onder meer in afwachting van een nadere uitwerking van het bedrijfsplan voor het OCC uit 2013. In oktober 2017 publiceerde het Dans en Muziek Centrum (DMC, de exploitant van het toekomstige OCC) dit aangepaste bedrijfsplan. Op 19 december 2017 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet vastgesteld en toegezonden aan raad en college (RIS 298781).

Wat hebben we bereikt?

Het onderzoek is gestart en de resultaten worden naar verwachting in het derde kwartaal van 2018 gepubliceerd (zie verder paragraaf 2.2.4).

1.1.8 Oriëntatie Burgerparticipatie

Wat hebben we gedaan?

De rekenkamer heeft in het tweede en derde kwartaal van 2017 een oriëntatie uitgevoerd naar de burgerparticipatie. Burgerparticipatie is een thema dat in het coalitieakkoord 2013-2018 'Vertrouwen op Haagse Kracht' veelvuldig aan de orde komt. Middels de Hoofdlijnenbrief Burgerparticipatie 2016-2020 en het daaruit voortkomende Actieplan Burgerparticipatie 2016-2020 'Samen leven is samen kiezen en samen doen' dat op 21 september 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld (RIS297284) wil de gemeente de komende jaren de Haagse Kracht optimaal benutten. Naar aanleiding van de oriëntatie heeft de rekenkamer besloten met onderzoek te wachten totdat de effecten van het actieplan zichtbaar moeten worden, in ieder geval tot na 2019.

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer wil in 2019 een onderzoek naar de burgerparticipatie starten.

1.1.9 Oriëntatie Aardwarmtecentrale en duurzame warmtevoorziening

Wat hebben we gedaan?

In het derde kwartaal van 2017 is een oriëntatie uitgevoerd naar de deelname van de gemeente in de aardwarmtecentrale in Den Haag Zuidwest. In het Klimaatplan uit 2011 heeft de gemeente zich voor de lange termijn ten doel gesteld om in 2040 een klimaatneutrale en klimaatbestendige stad te zijn. De doelstelling voor de middellange termijn is dat er in 2020 30% minder CO₂-uitstoot is ten opzichte van 1990, 20% energiebesparing en 20% opwekking van duurzame energie. Het college gaf medio 2017 aan dat het energieverbruik in de stad drastisch moet verminderen door grootschalige isolatieprogramma's en door geen woning of bedrijf meer te bouwen met een aansluiting op aardgas. Lokale initiatieven van bewoners en bedrijven moeten worden gestimuleerd en ondersteund zodat meer mensen gebruik gaan maken van zonne- en windenergie, en misschien overgaan op een warmtepomp of een warmtenet. De gemeente wil samen met de markt zoeken naar nieuwe duurzame bronnen die met bestaande en nieuwe technieken ontsloten en benut worden, en die nieuwe vormen van energie gaan bieden.

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer blijft het onderwerp in 2018 volgen. Het onderwerp is tevens genoemd als potentieel onderwerp om in 2019 gezamenlijk te onderzoeken met de G4-rekenkamers.

1.1.10 Seminar over Open & big data

Wat hebben we gedaan?

Jaarlijks organiseert één van de G4-rekenkamers een seminar ten behoeve van relatiebeheer en kennisuitwisseling over een actueel onderwerp dat relatie heeft met het werk van rekenkamers. In 2015 organiseerde de rekenkamer Rotterdam de seminar 'Onderzoek naar integriteit: waar staat de rekenkamer?' In 2016 zijn wij gestart met de voorbereiding van een Haags seminar door het onderwerp te bepalen en inhoudelijk uit te werken. In de uitwerking is het onderwerp verschoven van het oorspronkelijke 'monitoren' naar het specifiekere ingaan op de betekenis van open data en big data voor het werk van rekenkamers. Het seminar vond plaats op 20 maart 2017 in het Haagse Stadhuis.

Wat hebben we bereikt?

Verschillende sprekers namen op 20 maart 2017 in een gevarieerd programma onder leiding van dagvoorzitter Eva Brouwer het publiek mee in de wereld van open en big data. Open data en big data zijn relatief recente fenomenen die in korte tijd de potentie hebben laten zien om het werk van overheden én rekenkamers blijvend te veranderen. Gemeenten genereren en bezitten erg veel data. Het openmaken en analyseren van deze schat aan data biedt legio kansen. Gemeenten worden daarmee bijvoorbeeld toegankelijker en kunnen transparanter opereren. Aan het seminar namen circa 80 mensen afkomstig van collega-rekenkamers, ambtelijke organisatie, gemeenteraad en andere overheidsinstanties deel.

1.1.11 Vervolgonderzoek Sociale wijkzorgteams

Wat hebben we gedaan?

Op 26 november 2015 heeft de raad naar aanleiding van het rapport 'Op eigen kracht' (RIS 286267) van de rekenkamer een raadsvoorstel aangenomen, waarmee de aanbevelingen uit dit rapport werden overgenomen. Tevens voegde de raad aan het raadsvoorstel een verzoek aan de rekenkamer toe om een vervolgonderzoek naar de Sociale Wijkzorgteams te doen en de raad hierover uiterlijk in september 2016 te rapporteren. Naar aanleiding van het verzoek van de raad aan de rekenkamer en een discussie in de raad over het al dan niet ter beschikking stellen van extra middelen aan de rekenkamer, heeft de wethouder Stedelijke Economie, Zorg en Havens, in de commissie Samenleving van 7 april 2016 toegezegd bereid te zijn een onderzoek te laten uitvoeren dat vergelijkbaar is aan het eerdere rekenkameronderzoek. Op 24 januari 2017 ontving de raad het rapport met de uitkomsten van dit onderzoek. Naar aanleiding van dit rapport informeerde de rekenkamer de raad op 23 maart 2017 per brief (RIS 296575) in hoeverre het raadsbesluit naar aanleiding van ons eerdere onderzoek 'Op eigen kracht' was opgevolgd.

Wat hebben we bereikt?

De rekenkamer constateerde op basis van het rapport van het college dat het besluit door de raad voor wat betreft de leerinfrastructuur en het vervolgonderzoek is opgevolgd, maar voor wat betreft de uitwerking in concrete doelstellingen voor met

name 'eigen kracht' en 'vroegsignalering' niet. De brief van de rekenkamer is op de lijst van ingekomen stukken van de commissie Samenleving geplaatst. Op 4 oktober 2017 zijn de brief van de rekenkamer en veel andere stukken in de commissie Samenleving betrokken bij de behandeling van de brief van de wethouder Stedelijke Economie, Zorg en Havens en stadsdeel Scheveningen (SEZH) over de Tweede halfjaarrapportage 2016 Wmo. Bij de behandeling hebben raadsleden niet gerefereerd aan de brief van de rekenkamer.

1.1.12 Opvolging raadsbesluit verbonden partijen

Wat hebben we gedaan?

In januari 2016 publiceerde de rekenkamer het onderzoeksrapport 'Moeite met afstand' (RIS289196) over de sturing door het college en de raad op de doelrealisatie en beheersing van risico's van deelname aan verbonden partijen. De raad heeft in februari 2016 hierover een raadsbesluit genomen. De rekenkamer is naar aanleiding van het beleidskader Verbonden partijen 2017 en de tweede jaarlijkse rapportage verbonden partijen die in juni 2017 naar de raad zijn gezonden nagegaan in hoeverre opvolging is gegeven aan het raadsbesluit. Per brief (RIS 297664) heeft de rekenkamer de raad geïnformeerd over de opvolging van het raadsbesluit.

Wat hebben we bereikt?

In algemene zin constateerde de rekenkamer dat het college het raadsbesluit niet uit het oog heeft verloren. Aan verschillende onderdelen uit het raadsbesluit is invulling gegeven, waaronder het opstellen van een Beleidskader Verbonden Partijen. De rekenkamer constateerde echter ook dat het college nog niet aan alle punten uit het raadsbesluit invulling heeft gegeven. Naar aanleiding van de brief van de rekenkamer worden op 30 augustus 2017, bij de behandeling van het door het college opgestelde Beleidskader Verbonden partijen in de commissie Bestuur, verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. De wethouder doet in de commissie twee toezeggingen die voortvloeien uit het raadsbesluit. In de raadsvergadering van 5 oktober 2017 wordt het Beleidskader Verbonden partijen als hamerstuk vastgesteld.

1.2 Spreiding onderzoeksthema's

De rekenkamer streeft in haar onderzoeksprogramma naar een evenwichtige spreiding en heeft de beleidsprogramma's van de gemeente daarvoor verdeeld in drie thema's: 'Mens', 'Stad' en 'Bestuur en informatie'. Het thema 'Mens' beslaat het sociaal domein, onderwijs, sport en zaken als de wijkaanpak en dienstverlening aan burgers. Binnen dit thema wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan de nieuwe taken van gemeenten in het kader van de decentralisaties in het sociale domein. 'Stad' staat voor onder meer ruimtelijke ordening, verkeer, veiligheid, openbare orde, economie en milieu. Onder het thema 'Bestuur en informatie' vallen onderwerpen als de informatievoorziening aan de raad, de begrotings- en verantwoordingscyclus, gemeentelijke financiën en het toezicht op de gemeentelijke accountantsdienst. In onderstaand overzicht is opgenomen welke onderzoeken er binnen de drie thema's zijn gerealiseerd.

Thema	Gerealiseerd
Mens	Publicatie onderzoek naar de toegang tot maatschappelijke ondersteuning en monitoren opvolging van het raadsbesluit (brief)
	Onderzoek naar de Maatschappelijke opvang
	Oriëntatie Burgerparticipatie
	Monitoren opvolging raadsbesluit Sociale Wijkzorgteams (brief)
Stad	Onderzoeksopzet Economisch beleid
	Onderzoeksopzet Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum
	Onderzoeksopzet Afvalbeleid
	Oriëntatie Aardwarmte
Bestuur en informatie	Publicatie Vervolgonderzoek subsidies
	Monitoren Opvolging raadsbesluit Verbonden partijen (brief)
	Symposium open data & big data (20 maart 2017)

Tabel 2 Spreiding onderzoeken en overige activiteiten

1.3 Activiteiten leden rekenkamer

De voorzitter van de rekenkamer wordt geacht zijn functie in 12 uur per week te vervullen, voor de leden is dat 8 uur per week. Zij besteden het grootste gedeelte van hun tijd aan overleg en werkzaamheden voor de opzet, begeleiding, publicatie en behandeling van onderzoeksprojecten.

In 2017 heeft het bestuur van de rekenkamer tien reguliere rekenkamervergaderingen gehouden. De leden woonden daarnaast relevante raads(commis)sie)vergaderingen en werkconferenties bij. Ook werd er met directeuren / voorzitters van andere rekenkamers, zoals de G4 en Algemene Rekenkamer, periodiek overleg gevoerd. De voorzitter besteedde verder tijd aan de interne organisatie van de rekenkamer.

1.4 Overige activiteiten

De rekenkamer legde in het kader van haar onderzoek naar de Maatschappelijke Opvang op 5 juli 2017 een werkbezoek af aan de Kessler Stichting en het Leger Des Heils. Daarnaast zijn over de onderzoeken in het sociale domein presentaties gegeven voor de Cliëntenraad in het Sociale Domein en Delen Achter de Duinen. Op 11 oktober 2017 heeft de rekenkamer op het Stadsdeelkantoor Laak deelgenomen aan *Serious gaming* over de Omgevingswet.

1.5 Zelfevaluatie Rekenkamer

Voorafgaand aan de evaluatie van de Rekenkamer die in 2018 zal worden uitgevoerd (zie paragraaf 2.3) is de Rekenkamer Den Haag in 2017 gestart met een zelfevaluatie, waarbij belanghebbenden, waaronder de raad, door een extern bureau zijn

geconsulteerd. De uitkomsten van deze evaluatie worden in 2018 ter beschikking gesteld aan de raad.

1.6 Wat heeft het gekost?

De oorspronkelijke begroting bedroeg € 650.000 en is gedurende het jaar verhoogd naar € 661.000 (betreft begrotingswijzigingen die gemeentebreed zijn doorgevoerd). Het eindresultaat bedraagt € 27.000 (zie Tabel 3). Dit is 4% procent van de begroting. Conform de verordening op de rekenkamer neemt de rekenkamer het resultaat (tot maximaal 10% van de omvang van de begroting) mee naar 2018.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2017 (oorspronkelijk)	Begroting 2017 (gewijzigd)	Realisatie 2017
Personeelskosten ambtelijke staf	429	434	411
Honorering leden rekenkamer	71	72	71
Inhuur	17	16	18
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)	112	118	115
Diversen	21	21	19
Totaal	650	661	634
Resultaat			27

Tabel 3 Financieel overzicht 2017

Toelichting per post

De *Personeelskosten ambtelijke staf* zijn lager dan de gewijzigde begroting vanwege opgenomen ouderschapsverlof en omdat het in dienst nemen van nieuw personeel later in het jaar plaatsvond dan geraamd. De onderuitputting is voor een klein deel benut voor de overbesteding op de post inhuur derden.

Honorering leden rekenkamer: de realisatie is nagenoeg conform begroting.

Inhuur: ten behoeve van een aantal (onderzoeks-)activiteiten is gebruik gemaakt van inhuur van derden (zie tabel 4). Ter dekking van de beperkte overbesteding is de ruimte benut die ontstond door onderuitputting van de post personeelskosten (zie hierna).

Inhuur (bedragen x € 1.000)	
Zelfevaluatie rekenkamer: uitbesteding consultatie van belanghebbenden	13
Sprekers Symposium Open & big data	5
Totaal	18

Tabel 4 Inhuur

De *Overheadkosten* betreffen de huisvestingskosten, inclusief de inrichting van de werkplekken en dienstverleningsovereenkomsten voor ICT, financiën, betalingen en personeelszaken. Begin 2017 heeft de rekenkamer kantoorruimte met een extra kamer uitgebreid en is een tussenwand verwijderd. De hiermee gemoeide verbouwingskosten maken eveneens onderdeel uit van de overheadkosten.

Onder *Diversen* vallen de lasten voor opleidingen, lidmaatschappen, drukkosten, onkostendeclaraties van de staf, catering en zaalhuur voor werkbijeenkomsten van de rekenkamer en de aanschaf van kantoorbenodigdheden.

Onderzoeksdagen

In het jaarverslag rapporteert de rekenkamer ook over het aantal bestede onderzoeksdagen (intern) voor gepubliceerde en lopende onderzoeken. In tabel 5 is het aantal onderzoeksdagen per onderzoek weergegeven voor 2017 en het totaal aantal dagen dat is besteed (inclusief besteedde dagen in 2016).

Onderzoek	Dagen in 2017	Dagen totaal
Onderzoek naar de Toegang tot Maatschappelijke ondersteuning	39	298
Vervolgonderzoek Subsidies	164	323
Onderzoek naar de Maatschappelijke opvang	144	144
Oriëntatie Onderwijs- en Cultuurcentrum	16	21
Oriëntatie Economisch beleid	85	110
Oriëntatie Burgerparticipatie	32	32
Oriëntatie Afvalbeleid	23	23
Seminar Open & big data	14	14
Monitoren Opvolging raadsbesluit Verbonden partijen	13	26
Monitoren Opvolging raadsbesluit Sociale Wijkzorgteams	1	3

Tabel 5 Onderzoeksdagen

2. JAARPLAN 2018

Inleiding

De rekenkamer is, evenals de gemeenteraad, de burgemeester en het college, een in de gemeentewet vastgelegd bestuursorgaan. De rekenkamer is onafhankelijk en onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur (college, burgemeester en gemeenteraad) gevoerde bestuur. Het doel van de rekenkamer is, conform de toelichting bij de wet, de controlerende (en kaderstellende) rol van de raad te versterken en de aandacht voor met name de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid bij het bestuur te vergroten. De producten van de rekenkamer zijn tevens bedoeld als aanknopingspunt voor het gemeentebestuur om rekenschap af te leggen aan de burgers.

Onze missie is:

Het door middel van onafhankelijk en objectief onderzoek beoordelen van het door de gemeente Den Haag gevoerde bestuur met als doel het functioneren van de gemeente te verbeteren en de publieke verantwoording daarover te versterken.

In de hierna volgende hoofdstukken zijn de geplande activiteiten nader uitgewerkt. Omdat we in het jaarplan vooruitkijken is de volgorde hier omgewisseld ten opzichte van het jaarverslag en kijken we eerst naar onze ambities en daarna naar de praktische uitwerking daarvan in 2018:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat dat kosten?

2.1 Wat willen we bereiken?

In 2016 heeft de rekenkamer een meerjarenstrategie voor de jaren 2017-2020 opgesteld. In de meerjarenstrategie hebben we de volgende ambities geformuleerd:

1. Het vergroten van het bereik van de rekenkameronderzoeken naar het gevoerde beleid, zodat in de periode 2016 - 2020 vrijwel alle beleidsprogramma's uit de begroting aan bod zijn geweest. Om dit te bereiken worden circa vier onderzoeken per jaar uitgevoerd;
2. Het uitvoeren van gemiddeld drie (kleinere) onderzoeken per jaar naar het voorgenomen beleid. Deze onderzoeken zijn ondersteunend voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad en gericht op actuele dossiers en besluitvormingsmomenten;
3. Het structureel monitoren van de opvolging van de raadsbesluiten naar aanleiding van de aanbevelingen van de rekenkamer en het hierover informeren van de raad.

In dat kader voeren wij gemiddeld één opvolgingsonderzoek per jaar uit, waarin we ook inhoudelijk beoordelen of het raadsbesluit volledig is uitgevoerd;

4. Het vergroten van de kwaliteit en het verminderen van de kwetsbaarheid van de organisatie.
5. Het meer betrekken van informatie van andere gemeenten en overheidsinstanties in het onderzoek;
6. Het periodiek verrichten van onderzoek naar taken die door de gemeente op afstand zijn geplaatst en waar de gemeenteraad minder zicht op heeft;
7. Het op professionele wijze invulling geven aan de wettelijke toezichtsrol van de rekenkamer op de gemeentelijke accountantsorganisatie.

Deze ambities vormen de basis voor de jaarplannen die de rekenkamer opstelt.

In de meerjarenstrategie is een globale verdeling van onderzoeken voor de komende jaren opgenomen, waarbij een volledige spreiding over de (huidige) begrotingsprogramma's is nagestreefd (zie tabel 6, hierin is de verdeling van onderzoeken over de komende jaren weergegeven zoals die in de meerjarenstrategie is opgenomen). De raad heeft besloten een deel van het benodigde budget om deze ambities volledig waar te kunnen maken toe te kennen. Het daadwerkelijk realiseren van deze planning wordt beïnvloed door de praktische en budgettaire mogelijkheden van de rekenkamer en door de invloed van actuele ontwikkelingen die tot een andere prioriteitstelling kunnen leiden. In de praktijk wijkt de onderzoeksprogrammering daarom af van het oorspronkelijke meerjarenprogramma in het onderstaande schema. Zo is in aanvulling op deze planning in 2018 een onderzoek naar het Afvalbeleid gestart (zie [paragraaf 1.1.5](#)) en heeft de rekenkamer het voornemen om vanaf 2019 een onderzoek te starten naar Burgerparticipatie (zie [paragraaf 1.1.8](#)). De rekenkamer volgt daarvoor de politieke agenda en onderhoudt contacten met o.a. de gemeenteraad en maatschappelijke partijen. Tenslotte zijn de wettelijke kaders en de gemeentelijke verordening voor de rekenkamer leidend bij de uitvoering van haar werkzaamheden. In [paragraaf 2.2](#) is het geactualiseerde jaarprogramma voor 2018 opgenomen.

Thema	Onderzoeksthema	2016	2017	2018	2019	2020
Mens	Toegang tot de Wmo + opvolgingsonderzoek Opvolgingsonderzoek Sociale Wijkzorgteams Participatiewet - re-integratie Onderwijs Opvolgingsonderzoek Decentralisatie Jeugdzorg Bescherming privacy bij de decentralisaties Stadsdelen en wijkaanpak Armoede beleid	Onderzoek Opvolging	Onderzoek	Onderzoek Opvolging	Onderzoek Onderzoek	Opvolging Onderzoek
Stad	Doeltreffend- en doelmatigheid Economisch beleid Cultuur - bezuinigingen Omgevingswet, bezwaartermijnen Opvolgingsonderzoek Luchtkwaliteit (evt. in G4- verband) Duurzaamheid, leefbaarheid en groen Sociale woningbouw		Onderzoek	Onderzoek	Onderzoek Opvolging	Onderzoek Onderzoek
Bestuur en informatie	Opvolgingsonderzoek Subsidies Opvolgingsonderzoek Digitale Veiligheid Wet Toezicht Accountantsorganisaties (2x) Metropoolregio Rotterdam Den Haag Gemeentelijk vastgoed Geheimhouding	Opvolging	Opvolging Wta	Onderzoek	Wta Onderzoek	Onderzoek

Tabel 6 Meerjarenstrategie onderzoeksthema's.²

² In de tabel is de verdeling van onderzoeken over de komende jaren weergegeven zoals die in de meerjarenstrategie is opgenomen. In paragraaf 2.2 is het geactualiseerde onderzoeksprogramma voor 2018 opgenomen.

2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

In dit hoofdstuk leggen we ons jaarplan vast voor 2018 en geven we een toelichting op de afzonderlijke producten die in het jaarplan zijn opgenomen.

Nr.	Product	Onderwerp	Datum
1	Onderzoek	Maatschappelijke opvang (samenwerking G4 rekenkamers)	Gepubliceerd 18 januari 2018
	Brief	Overkoepende boodschap Maatschappelijke opvang G4-rekenkamers	Publicatie in 2 ^e kw. 2018
	Brief	Opvolging raadesbluit Maatschappelijke opvang / beoordelen Integraal plan van het college	Publicatie in 3 ^e kw. 2018
2	Brief	Opvolging raadsbesluit Subsidies / beoordelen nieuw Beleidskader Subsidies	Publicatie in 2 ^e kw. 2018
3	Onderzoek	Economisch beleid	Publicatie in 3 ^e kw. 2018
4	Onderzoek	Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum	Publicatie in 3 ^e kw. 2018
5	Onderzoek	Afvalbeleid	Publicatie in 4 ^e kw. 2018
6	Onderzoek	Haagse markttarieven	P.m.
7	Oriëntatie en onderzoek	Te bepalen door het stadspanel	Onderzoeksopzet in 3 ^e kw. 2018 / Publicatie onderzoek in 1 ^e halfjaar 2019
8	Oriëntatie en onderzoek	Participatiewet	Onderzoeksopzet in 4 ^e kw. 2018 / Publicatie onderzoek medio 2019
9	Oriëntatie	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)	Uitvoering oriëntatie in 2 ^e halfjaar 2018

Tabel 7 Producten en onderwerpen 2018

2.2.1 Maatschappelijke opvang

De rekenkamers van de vier grote steden (G4) hebben in 2017 besloten onderzoek uit te voeren naar de maatschappelijke opvang. Het rapport 'Van de straat' (RIS298871) van de Rekenkamer Den Haag is op 18 januari 2018 gepubliceerd en aangeboden aan de gemeenteraad (zie paragraaf 1.1.3).

De rekenkamer van Amsterdam publiceerde haar onderzoek in december 2017 en de rekenkamer van Utrecht en Rotterdam zullen in het tweede kwartaal van 2018 hun onderzoek publiceren. Nadat alle G4-rekenkamers het eigen onderzoek hebben gepubliceerd, wordt nagegaan of het mogelijk is te komen tot een publicatie met een overkoepelende boodschap, waarbij inzicht wordt gegeven in onderling vergelijkbare

kengetallen, bevindingen en best practices. Mogelijk zal dit nog in het tweede kwartaal van 2018 tot een gezamenlijke publicatie leiden.

In navolging van het raadsbesluit naar aanleiding van ons onderzoek heeft de wethouder Stedelijke Economie, Zorg en Havens aangegeven voor de zomer van 2018 een inhoudelijk integraal plan gereed te hebben. De rekenkamer zal monitoren of dit plan invulling geeft aan het genomen raadsbesluit en de raad hier per brief over informeren.

2.2.2 Brief opvolging raadsbesluit vervolgonderzoek subsidies

De rekenkamer concludeerde in een vervolgonderzoek van 24 augustus 2017 dat de gemeente, met het verstrekken van subsidies, onvoldoende zicht heeft op het realiseren van maatschappelijke doelen en te weinig stuurt op een eerlijke verdeling van deze subsidies (zie paragraaf 1.1.2). Het raadsvoorstel waarin de zes aanbevelingen van de rekenkamer zijn overgenomen is op 14 december 2017 in ongewijzigde vorm door de raad aangenomen. In de commissie Bestuur heeft de wethouder Financiën, Verkeer, Vervoer en Milieu toegezegd dat hij in maart 2018 met een nieuw beleidskader subsidies zal komen. In dit beleidskader zal hij ingaan op alle aanbevelingen van de rekenkamer en waar hij de aanbevelingen niet overneemt, zal hij uitleggen waarom. De rekenkamer is voornemens om na het uitkomen van het nieuwe beleidskader subsidies te beoordelen of het raadsbesluit is opgevolgd en de raad hier in het tweede kwartaal van 2018 over te informeren.

2.2.3 Economisch beleid

Op 23 januari 2018 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet vastgesteld en toegezonden aan raad en college (RIS 298916). Met dit onderzoek wil de rekenkamer de gemeenteraad inzicht verschaffen in de kwaliteit van het gevoerde economische beleid op het terrein van 'Kenniseconomie' en 'Stedelijke economie' om zo de gemeenteraad te ondersteunen bij het stellen van kaders aan de uitwerking van nieuw economisch beleid. De resultaten van het onderzoek worden naar verwachting in het derde kwartaal van 2018 gepubliceerd.

2.2.4 Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcentrum (OCC)

Op 19 december 2017 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet voor een onderzoek naar de exploitatie van het OCC vastgesteld en dit toegezonden aan raad en college (RIS 298781). De rekenkamer heeft met dit onderzoek als doel de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taak ten aanzien van de (totale) exploitatie van het OCC. Het onderzoek is gericht op de toekomstige exploitatie van het OCC en de mogelijkheden voor de gemeenteraad om te sturen op doeltreffendheid en doelmatigheid van deze exploitatie. Daarnaast beoogt de rekenkamer de raad inzicht verschaffen in de eigen kaderstellende en controlerende rol en de wijze waarop daaraan invulling is gegeven. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting in het derde kwartaal van 2018 gepubliceerd.

2.2.5 Afvalbeleid

Op 17 oktober 2017 heeft de rekenkamer een onderzoeksopzet voor een onderzoek naar het afvalbeleid vastgesteld en toegezonden aan raad en college (RIS 298145). Met dit onderzoek wil de rekenkamer voor de raad inzichtelijk maken in hoeverre de afvalverwijdering voldoet aan de landelijke en de door de raad vastgestelde vereisten

en uitgangspunten. De resultaten van dit onderzoek worden in het vierde kwartaal van 2018 gepubliceerd.

2.2.6 Haagse Markttarieven

Tijdens de vergadering van de gemeenteraad op 25 januari 2018 heeft de gemeenteraad twee, vrijwel identieke, moties aangenomen met betrekking tot de tarieven van de Haagse markt, waarin zowel de Rekenkamer (RIS 298987) via het presidium, als de Accountantsdienst (RIS 298988) via het college wordt gevraagd een onderzoek te verrichten. Gelet op deze moties bracht het presidium op 5 februari 2018 het verzoek aan de rekenkamer over. Het presidium tekent daarbij aan dat het niet efficiënt lijkt als in dezelfde tijdspanne twee identieke of vergelijkbare onderzoeken plaatvinden, die leiden tot dubbel werk.

De rekenkamer heeft met de accountantsdienst op hoofdlijnen een afspraak gemaakt over wie, wat, wanneer kan onderzoeken. De rekenkamer wacht uit het oogpunt van haar eigen effectiviteit en mogelijke meerwaarde voor de raad, daarbij de uitkomsten van een eventueel onderzoek door de accountant af, alvorens definitief te besluiten of en hoe de rekenkamer haar onderzoek wil uitvoeren. De rekenkamer zal de raad en het college hier te zijner tijd schriftelijk van op de hoogte stellen.

2.2.7 Onderwerp te bepalen door het stadspanel

De Rekenkamer Den Haag vindt het belangrijk dat onderzoeken van de rekenkamer er ook voor de burger toe doen. In de memorie van toelichting op de gemeentewet is immers aangegeven dat het doel van het instellen van een onafhankelijke rekenkamer onder andere als doel heeft dat de rapportages van de rekenkamer een goed aanknopingspunt vormen voor het afleggen van rekenschap door het gemeentebestuur aan de burgers. In het eerste kwartaal van 2018 zal de rekenkamer daarom burgers via het Stadspanel van de gemeente Den Haag om input vragen voor het onderzoeksprogramma, zowel voor wat betreft het te kiezen onderwerp als de insteek van het onderzoek. De rekenkamer zal zich vervolgens oriënteren op de thema's waarop het meeste is gestemd of anderszins zijn aangedragen en die, in termen van planning en haalbaarheid, beoordelen op geschiktheid voor onderzoek. De oriëntatie zal in het derde kwartaal van 2018 worden afgerond en leiden tot een onderzoeksopzet op één van de gekozen thema's, waarna met het onderzoek gestart kan worden. De onderzoeksresultaten worden vervolgens in het eerste halfjaar van 2019 gepubliceerd.

2.2.8 Participatiewet

Sinds 2014 heeft de rekenkamer ter ondersteuning van de raad diverse onderzoeken uitgevoerd die gericht zijn op de drie decentralisaties in het sociale domein die vanaf 2015 in werking zijn getreden. Het gemeentebestuur staat daarbij voor de uitdaging deze nieuwe taken beter en goedkoper uit te voeren. Eén van de drie decentralisaties in het sociale domein is de invoering van de Participatiewet. De participatiewet is er voor mensen die het zonder ondersteuning niet redden op de arbeidsmarkt en heeft tot doel dat meer mensen werk vinden, ook wanneer zij een arbeidsbeperking hebben. Gemeenten bepalen op basis van maatwerk wie voor welke vorm van ondersteuning in aanmerking komt. De rekenkamer gaat in het tweede en derde kwartaal van 2018 een oriëntatie naar de Participatiewet uitvoeren die moet leiden tot een onderzoeksopzet en de start van een onderzoek in het vierde kwartaal van 2018. Medio 2019 zouden dan de resultaten van het onderzoek gepubliceerd kunnen worden.

2.2.9 Oriëntatie Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

De rekenkamer gaat zich in samenwerking met de Rekenkamer Rotterdam oriënteren op een onderzoek naar de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De MRDH is een gemeenschappelijke regeling van 23 gemeenten in de regio, die zich bezig houdt met verkeer, openbaar vervoer en economisch vestigingsklimaat. De rekenkamers van de deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeentewet bevoegd onderzoek te doen naar de MRDH. Hoewel de MRDH voor het bestuur als uitgangspunt hanteert dat besluitvorming via verlengd lokaal bestuur plaatsvindt, staan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten op afstand. Reden voor de rekenkamers van Rotterdam en Den Haag om zich in 2018 te oriënteren op een gezamenlijk onderzoek.

2.3 Evaluatie van de rekenkamer

In maart 2016 publiceerde de rekenkamer een meerjarenstrategie voor de jaren 2017 – 2020; ‘Onderzoek waarop u kunt rekenen’ (RIS 294215). Met de meerjarenstrategie gaf de rekenkamer inzicht in de doelen voor de rekenkamer en de wijze waarop we daaraan invulling willen en kunnen geven. De rekenkamer wilde en wil zich verder ontwikkelen tot een rekenkamer waar de raad op kan rekenen en die de raad optimaal kan benutten om zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen. Belangrijke doelen zijn het vergroten van het bereik van rekenkameronderzoek, zodat (vrijwel) alle beleidsprogramma’s uit de begroting binnen een periode van 5 jaar betrokken worden bij een onderzoek en het versterken van de rol van de rekenkamer als ondersteuner van de gemeenteraad. Voor dat laatste wil de rekenkamer meer inzetten op kleinere onderzoeken/producten gericht op de actualiteit en tevens meer aandacht besteden aan de opvolging van raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkameronderzoeken. Om de in de meerjarenstrategie beschreven opgave te kunnen realiseren heeft de rekenkamer tevens de gemeenteraad een verzoek gedaan voor uitbreiding van het budget.

In een aangenomen motie ‘uitbreiden onderzoekscapaciteit Rekenkamer’ in de raadsvergadering van 30 juni 2016 heeft de raad te kennen gegeven met in ieder geval de helft van de gevraagde middelen voor uitbreiding van de staf van de rekenkamer in te stemmen (RIS294655). Tevens gaf de raad aan na twee jaar te willen evalueren of deze uitbreiding voldoende is om tegemoet te komen aan de wensen van de raad en de professionaliteit van de rekenkamer zelf. Tijdens de raadsvergadering over de gemeentebegroting voor 2017-2020 heeft de gemeenteraad per amendement vervolgd aan de motie gegeven door te besluiten het budget van de rekenkamer in twee stappen (2017 en 2018) structureel te verhogen. Met dit besluit heeft de rekenkamer de mogelijkheid gekregen een deel van de in de meerjarenstrategie geschetste opgaven tot uitvoering te brengen.

In de Meerjarenstrategie 2017-2020 van de rekenkamer is opgenomen dat de kwaliteit van de rekenkamer en de kwaliteit van de producten van de rekenkamer in 2017 en 2018 worden geëvalueerd. De Rekenkamer Den Haag heeft zich gebonden aan het kwaliteitshandvest voor grotere lokale rekenkamers.³

³ Kwaliteitshandvest Rekenkamers G4+1, juni 2012.

Elke rekenkamer wordt conform dit kwaliteitshandvest minimaal één keer in de zes jaar geëvalueerd door middel van een visitatie door de medeondertekenaars. Bij de visitatie wordt het functioneren van de organisatie van de rekenkamer beoordeeld op basis van de kwaliteitscriteria uit het handvest. De visitatie wordt uitgevoerd door een onafhankelijke en gezaghebbende commissie waarin in ieder geval bestuursleden en/of directieleden van andere ondertekenaars van het kwaliteitshandvest zitting hebben, onder leiding van een externe voorzitter. Deze visitatie staat gepland voor 2018. Voorafgaand aan de visitatie is de Rekenkamer Den Haag in 2017 gestart met een zelfevaluatie, waarbij belanghebbenden, waaronder de raad, door een extern bureau zijn geïnterviewd. De uitkomsten van de visitatie en zelfevaluatie worden in 2018 ter beschikking gesteld aan de raad.

2.4 Wat gaat dat kosten?

De begroting voor de rekenkamer in 2018 bedraagt € 778.000 (zie Tabel 8). Dit is inclusief het rekeningresultaat van 2017 (€ 27.000) en de verhoging van het budget van de rekenkamer conform het amendement 'Extra budget rekenkamer' (RIS 295446) op de programmabegroting 2017-2020 van de gemeente, dat op 4 november 2016 door de gemeenteraad is aangenomen. Met dit besluit is het budget van de rekenkamer vanaf 2018 structureel met € 218.000 verhoogd.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Realisatie 2017	Begroting 2018
Personeelskosten ambtelijke staf	434	411	521
Honorering leden rekenkamer	72	71	71
Inhuur	16	18	61
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc.)	118	108	98
Diversen	21	26	27
Totaal	661	634	778

Tabel 8 Begroting 2018

Toelichting per post

Personeelskosten ambtelijke staf

De personeelskosten nemen ten opzichte van de begroting 2017 toe als gevolg van het uitbreiden van de onderzoeksstaf. In augustus 2017 is een senior onderzoeker aangesteld en vanaf mei 2018 zal een junior onderzoeker worden aangetrokken.

Honorering leden rekenkamer

Voor 2018 wordt uitgegaan van een gelijkblijvende honorering voor de leden van de rekenkamer.

Inhuur

De rekenkamer zal inhuren voor de in 2018 doorlopende zelfevaluatie van de rekenkamer. Ook wordt rekening gehouden met extra inhuur van een Functionaris Gegevensbescherming teneinde te kunnen voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die in mei 2016 in werking is getreden. Alle organisaties dienen deze wet vanaf 25 mei 2018 na te leven.¹ Daarnaast gebruikt de rekenkamer het budget voor inhuur van specifieke kennis, zoals bijvoorbeeld voor haar onderzoek naar het Onderwijs en Cultuurcentrum. Ook de kosten die gemoed zijn met het raadplegen van het stadspanel (zie paragraaf 2.2.7) worden vanuit het budget voor de inhuur gedekt. Het budget voor inhuur is vanwege de uitbreiding van het budget van de rekenkamer hoger dan dat van 2017.

Overhead

In de realisatie 2017 zijn eenmalige kosten van € 7.000 voor het verwijderen van een tussenwand in de huisvestingskosten meegenomen. Daarnaast is de dienstverleningsovereenkomst met de Bestuursdienst met € 9.000 naar beneden bijgesteld, zodat deze meer in overeenstemming is met de werkelijke kosten van de dienstverlening.

De kosten van de werkplekken en de huisvesting nemen in 2018 als gevolg van de uitbreiding van de staf van de rekenkamer en indexatie met € 6.000 toe.

Diversen

De begroting voor diversen is ten opzichte van de begroting van 2017 hoger omdat de kosten als gevolg van de personele uitbreiding toenemen en omdat rekening is gehouden met additionele kosten voor de ICT, bijvoorbeeld voor de aanschaf van softwarepakketten.

¹ De AVG is op 4 mei 2016 gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie en is 20 dagen na die publicatie in werking getreden. De AVG is echter pas vanaf 25 mei 2018 van toepassing en dat is daarom de datum waarop moet worden voldaan aan de eisen zoals de AVG die stelt. Tot dat moment blijft de (oude) Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldig. Bron: www.autoriteitpersoonsgegevens.nl.